

Aanvullend onderzoek naar diverse soortgroepen voor de realisatie van bedrijventerrein De Koekoek II te Zevenbergen Noord

CONCEPT

Februari 2024
P23-064 / W2392
Auteur: J.J. de la Mar

NWC Advies
078-6213921
info@nwcadvies.nl
www.nwcadvies.nl

Aanvullend onderzoek naar diverse soortgroepen voor de realisatie van bedrijventerrein De Koekoek II te Zevenbergen Noord

Opdrachtgever: Gemeente Moerdijk

Uitvoering: NWC advies

Veldwerk: J.L. Balfort, B. Beijnenveld, E. van den Dekker, A. Haan, C. Huibers – v.d. Velde, D.J. de Jong, E. van der Keur, J. Klute, F. Konings, R. Konings, R. Majoor, J.J. de la Mar, C. Mouthaan, T. Salomons.

Samenstelling: J.J. de la Mar

Foto's: NWC Advies

Aanvullend onderzoek naar diverse soortgroepen voor de realisatie van bedrijventerrein De Koekoek II te Zevenbergen Noord [Samenst.: de la Mar, J.J.] [Foto's: NWC advies]. Met lit. opg., Dordrecht: Strix/ NWC.

Trefw.: Wet natuurbescherming, De Koekoek II, Zevenbergen Noord

P23-064/ W2392

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, februari 2024

Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Noorderelsweg 4A, 3329 KH Dordrecht

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Gebiedsbeschrijving	7
3	Wettelijk kader	13
4	Methode	19
5	Resultaten	23
6	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	27

Referenties

Bijlagen

Bijlage 1: Beschermden soorten Omgevingswet

Bijlage 2: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Bijlage 3: Vleermuiswaarnemingen

Bijlage 4: Zoogdierwaarnemingen

Bijlage 5: Vogelwaarnemingen

Bijlage 6: Viswaarnemingen

Bijlage 7: Gewone dwergvleermuis

*Aanvullend onderzoek naar diverse soortgroepen voor de realisatie van bedrijventerrein De Koekoek II
te Zevenbergen Noord*

1. Inleiding

Er zijn plannen om een nieuw bedrijventerrein te Zevenbergen Noord, De Koekoek II, te ontwikkelen. Het gaat om een locatie van ongeveer 10 hectare groot welke grotendeels bestaat uit landbouwgrond en een aantal woningen. Ten westen van dit plangebied ligt al een ander bedrijventerrein, De Koekoek I. De ontwikkeling van De Koekoek II gaat leiden tot de sloop van de woning te Achterdijk 10, in het plangebied. De woning wordt gesloopt en de grond wordt betrokken bij de ontwikkeling van De Koekoek II.

Uit de voorafgaande quick scan flora en fauna (Tritium Advies, 2022) blijkt dat de bebouwing en omgeving geschikt zijn als verblijfplaatsen en functionele leefomgeving voor diverse strikt beschermde soorten (bijlage 1). Namelijk;

- Steenuil
- Kerkuil
- Huismus
- Gierzwaluw
- Buizerd
- Bunzing
- Steenmarter
- Grote modderkruiper
- Vleermuizen

Als gevolg van de voorgenomen plannen bestaat de kans dat verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving van deze soortgroepen verniet wordt en dat mogelijk individuen verstoord, verwond of gedood kunnen worden. Dit leidt tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Om deze reden en in het kader van de Wet natuurbescherming is dit aanvullend onderzoek uitgevoerd, om de aanwezigheid van de bovengenoemde soortgroepen vast te stellen dan wel uit te sluiten. Daarnaast is advies nodig om ervoor te zorgen dat de sloop- en bouwwerkzaamheden op een ecologisch verantwoorde wijze uitgevoerd kunnen worden. Hiervoor zijn er verschillende inventarisaties uitgevoerd conform de meest recente onderzoeksprotocollen vanuit het Netwerk Groene Bureaus (Soorteninventarisatieprotocollen & Vleermuisprotocol 2021).

De gemeente Moerdijk heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) gevraagd dit aanvullend onderzoek uit te voeren voor de locaties waar de ontwikkelingen plaats zullen gaan vinden, een effectenbeoordeling op te stellen en te adviseren omtrent benodigde mitigerende- en/of compenserende maatregelen en de relevante natuurwetgeving. Dit aanvullend onderzoek is uitgevoerd, uitgaande van Scenario 1, aangeleverd door de opdrachtgever. Er is hierbij gekeken naar vleermuizen, grondgebonden zoogdieren, vissen en vogels met een vaste verblijfplaats.

Aanvullend onderzoek naar diverse soortgroepen voor de realisatie van bedrijventerrein De Koekoek II te Zevenbergen Noord

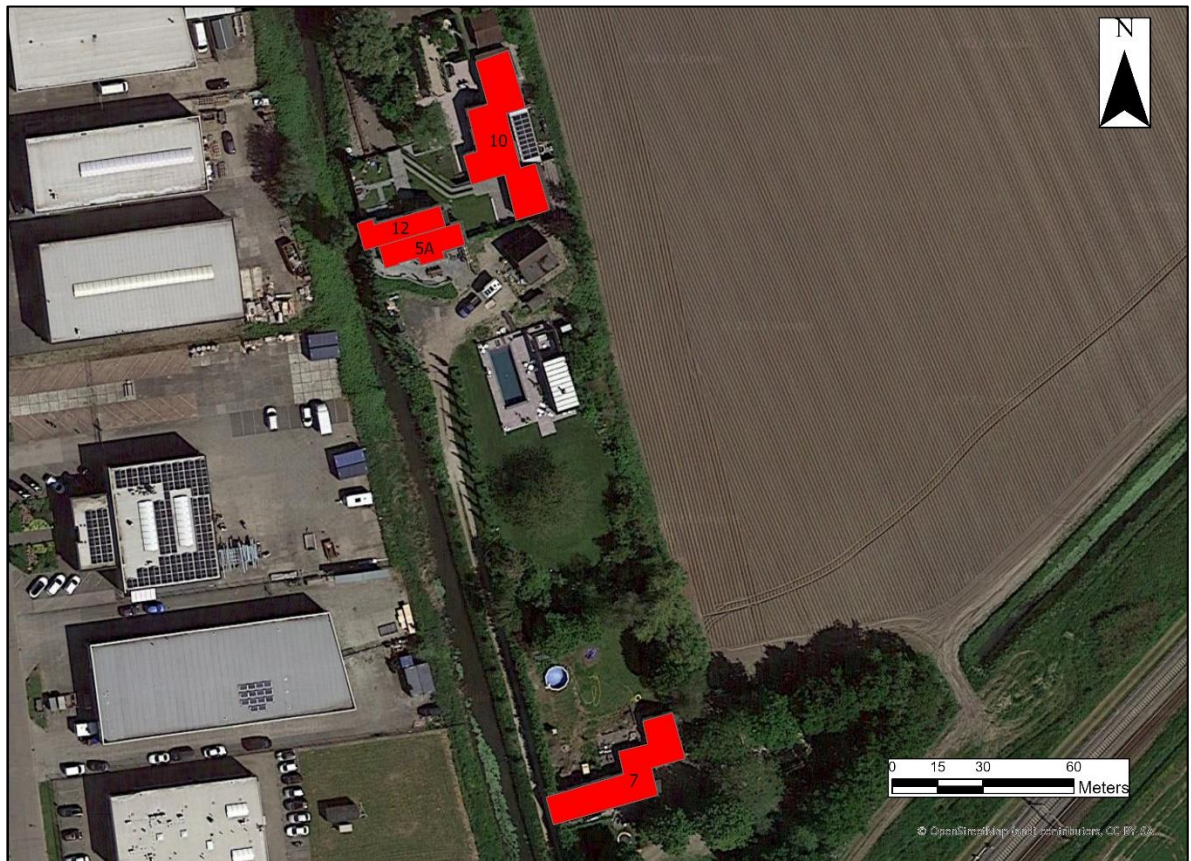
2. Gebiedsbeschrijving & voorgenomen werkzaamheden

Ligging

Het plangebied is gelegen te Zevenbergen Noord (Noord-Brabant) en omvat ongeveer 10 hectare. Het grootste deel van het plangebied is landbouwgrond, waarnaast vier woningen met tuinen bestaan (figuur 1). Twee woningen bevinden zich aan de Achterdijk (huisnummers 10 en 12) en twee woningen bevinden zich aan de De Langeweg (huisnummers 7 en 5A) (figuur 2). Het plangebied grenst ten westen aan het huidige industriegebied De Koekoek I.

Figuur 1: Het plangebied (oranje) met de te slopen woning (rood)

Figuur 2: De vier woningen binnen het plangebied. De huizen met huisnummers 5A en 7 liggen aan de De Langeweg en de huizen met huisnummers 10 en 12 liggen aan de Achterdijk, te Zevenbergen. Achterdijk nr. 10 zal als enige woning gesloopt worden.

Locatiebeschrijving

Het terrein bestaat voor ongeveer 80% uit landbouwgrond en 20% particuliere woningen. Het gebied om de woningen heen omvat ongeveer 4,3 hectare grond en bevat diverse volwassen bomen en stukken struweel van tussen de 1 en 3 meter hoog. Aan de westzijde van het plangebied, langs de woningen, loop een sloot die nu de woningen van bedrijventerrein De Koekoek I scheidt (figuur 3).

Figuur 3: Ingetekend de volwassen bomen (groen), het aanwezige struweel (oranje/geel) en de watergang die de woningen van het bedrijventerrein De Koekoek I scheidt (blauw), binnen het plangebied.

Voorgenomen werkzaamheden

Dit aanvullend onderzoek is uitgevoerd met als uitgangspunt dat alle 4 de bestaande woningen (De Langeweg 5a en 7, Achterdijk 10 en 12) plaats zouden maken voor de komst van het nieuwe bedrijventerrein.

Hierbij zullen er delen van de watergang en groenstructuren verdwijnen, maar worden er ook nieuwe watergangen en groenstructuren gerealiseerd in het plangebied.

Tijdens de uitvoeringstermijn van het onderzoek, heeft de gemeente besloten om het stedenbouwkundig plan aan te passen, in de zin van dat de woningen aan De Langeweg 5a en 7 en Achterdijk 12 gehandhaafd blijven. Alleen de woning Achterdijk 10 zal gesloopt en de resterende drie woningen zullen blijven bestaan. De toegangsweg zal worden geplaatst aan het noorden van het plangebied (figuur 4 & 5). Aangezien de scope van het nieuwe plan minder omvangrijk is, zijn de bevindingen met betrekking tot de 3 bestaande woonpercelen buiten beschouwing gelaten (immers blijven deze woningen gehandhaafd)."

Figuur 4: De voorgenomen plannen, ingetekend. Het volledige plangebied zal worden gebruikt voor de ontwikkeling van het nieuwe bedrijventerrein De Koekoek II (oranje). De woning aan de Achterdijk nr. 10 zal verdwijnen (rood) en er wordt een toegangsweg gerealiseerd vanaf de Campagneweg (blauw). De bomen rondom en ten noorden van de woning (rood/geel diamant) zullen worden gekapt t.b.v. het project.

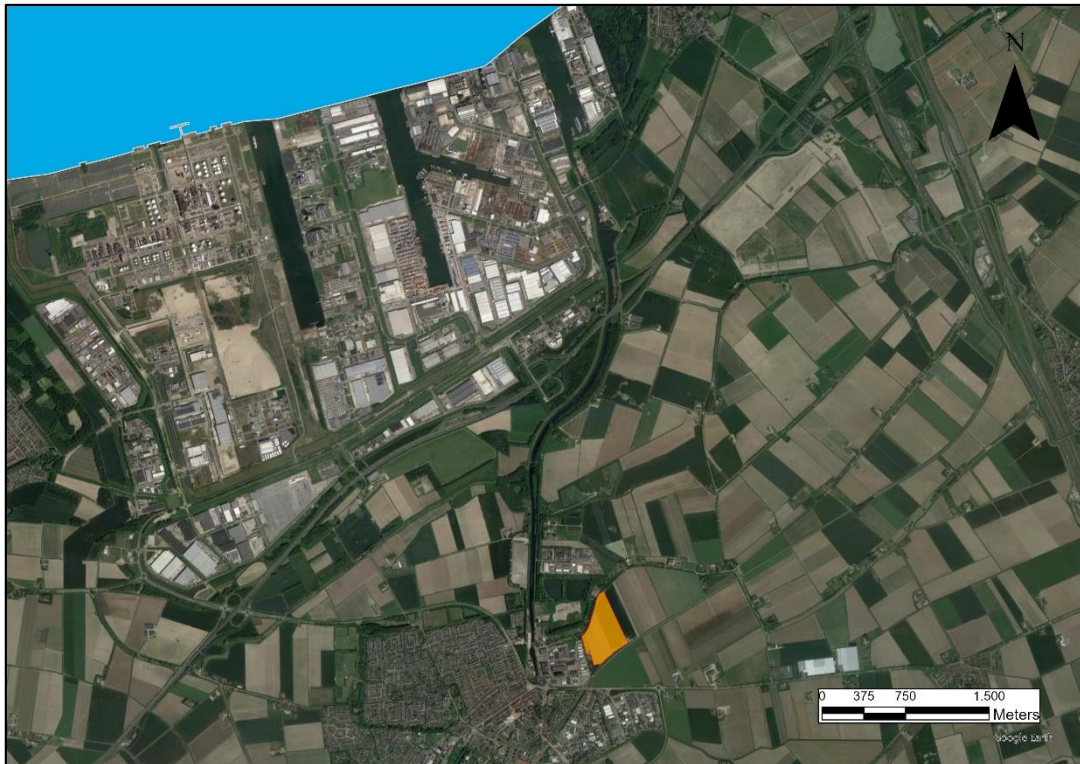

Figuur 5: Nieuw ontwerp n.a.v. de aangepaste plannen.

Beschermde gebieden

Het plangebied ligt op ongeveer 11 kilometer afstand van Natura 2000-gebied 'Biesbosch' en 8 kilometer van Natura 2000-gebied "Hollands Diep" (figuur 6). Vanwege de grootschalige voorgenomen plannen worden er mogelijk significant nadelige effecten verwacht op de habitattypen en instandhoudingsdoelstellingen van deze Natura 2000-gebieden als gevolg van verstoring door geluid, licht en andere storingsfactoren. Ondanks de afstand tot de N2000-gebieden wordt een AERIUS berekening aangeraden.

Het plangebied bevindt zich niet binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (figuur 7). Echter is binnen de provincie Noord-Brabant externe werking op NNN-gebieden van kracht en is een toetsing aan de wet- en regelgeving noodzakelijk. Dit kan door middel van een "Nee, tenzij-toets".

Figuur 6: Ligging van het plangebied (oranje) ten opzichte van Natura 2000-gebied 'Biesbosch' (blauw).

Figuur 7: Ligging van het plangebied (oranje) ten opzichte van de NNN-gebieden (groen).

3. Wettelijk kader

In Nederland is de bescherming van belangrijke natuurwaarden vanaf 2024 wettelijk vastgelegd in de Omgevingswet (Ow). Het gaat hierbij zowel om bescherming van soorten als bescherming van gebieden.

Onderzoek in het kader van de Omgevingswet

De provincies zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Omgevingswet en dus ook voor ontheffingsaanvragen.

Om een ontheffingsaanvraag in behandeling te kunnen nemen, dient het onderzoek aan goedgekeurde voorwaarden (o.a. ten aanzien van methode, intensiteit, periode, tijd tussen onderzoeksmomenten) te voldoen. Slechts als het onderzoek volgens deze voorwaarden uitgevoerd is, kan volgens de wetgever een goed onderbouwde uitspraak gedaan worden over;

- de aanwezigheid van beschermde soorten;
- de functie van een gebied of onderdelen binnen een gebied voor deze beschermde soorten;
- het belang van een gebied of onderdelen binnen een gebied voor aanwezige beschermde soorten;
- de effecten van plannen op deze soorten;
- de keuze voor te nemen (mitigerende- en/of compenserende) maatregelen.

De voorwaarden waaraan onderzoek moet voldoen, staan beschreven in de kennisdocumenten die in opdracht van de wetgever door BIJ12 opgesteld zijn en aan de inventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Onderzoeken die niet volgens deze voorwaarden uitgevoerd zijn, kunnen volgens het bevoegd gezag geen basis en onderbouwing vormen van ontheffingsaanvragen en aanvragen zullen om die reden afgewezen worden.

Het NWC is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens bovengenoemde kennisdocumenten en inventarisatieprotocollen.

Gebiedsbescherming – Natura 2000 (N2000)

Bescherming van natuurgebieden en hun bijzondere natuurwaarden vindt onder de Omgevingswet plaats via (Europese) Natura 2000-gebieden. De Omgevingswet regelt de bescherming van specifieke natuurwaarden in gebieden die in het kader van de Europese Vogel- en -Habitatrichtlijn aangewezen en/of aangemeld zijn als speciale beschermingszone (Natura 2000-gebieden). Voor deze beschermde gebieden zijn aanwijzingsbesluiten opgesteld waarin beschreven staat voor welke (natuurlijke) habitats en dier- en

plantensoorten het gebied aangewezen is. Voor deze kwalificerende waarden zijn instandhoudingsdoelen opgesteld.

Projecten, plannen en andere handelingen die nadelige effecten hebben op één of meerdere instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, zijn vergunningplichtig of moeten de goedkeuring, een “bestuurlijk oordeel”, van het bevoegd gezag hebben (in veel gevallen zijn dit Gedeputeerde Staten en in andere gevallen is dit de minister van Economische Zaken). Zij oordelen of er een vergunning nodig is. Of deze goedkeuring wordt gegeven, is afhankelijk van de uitkomst van de zogenaamde habitattoets. Uit de habitattoets kunnen drie mogelijkheden volgen:

- er is zeker geen nadelig effect. In dit geval is er geen vergunning nodig in het kader van de Omgevingswet;
- er is sprake van een nadelig effect in de vorm van verstoring, maar dit is niet significant en er is geen sprake van verslechtering van aangewezen habitats. Hieruit volgt dat een vergunningaanvraag niet aan de orde is. Wel is een bestuurlijk oordeel van het bevoegd gezag nodig;
- er is sprake van een mogelijk significant nadelig effect in de vorm van verstoring en/of er is sprake van verslechtering van aangewezen habitats. In dit geval dient een passende beoordeling opgesteld te worden en is een vergunningaanvraag nodig.

Een ‘passende beoordeling’ is een rapport waarin (de zo exact mogelijke omvang van) de effecten, afzonderlijk of in combinatie met andere activiteiten, van een plan, project of handeling op een Natura 2000-gebied beschreven staan. Deze nadelige effecten worden in relatie tot de instandhoudingsdoelen bepaald. Indien uit de passende beoordeling volgt dat er significant nadelige gevolgen op zullen treden, moeten de plannen getoetst worden aan de zogenaamde ADC-criteria;

1. Zijn er Alternatieven?
2. Is er sprake van een Dwingende reden van groot openbaar belang?
3. Zijn er Compenserende maatregelen voorzien?

Wanneer er een alternatief bestaat voor de voorgenomen plannen dat niet tot significant nadelige effecten op instandhoudingsdoelstellingen leidt, moet dit alternatief gekozen worden. De ecologische belangen hebben in dit geval voorrang op de economische belangen.

Wanneer er geen alternatieven voorhanden zijn, er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang en/of er voldoende compenserende maatregelen getroffen worden, kan vergunning voor de voorgenomen plannen verleend worden.

Gebiedsbescherming – Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS) is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit Natuurnetwerk. De bescherming van het Natuurnetwerk is opgenomen in de Verordening Ruimte van de desbetreffende provincie en valt hiermee buiten de Omgevingswet.

Natuurwaarden van het NNN worden afgemeten aan doelsoorten. Het is belangrijk dat verlies van en winst aan belangrijke natuurwaarden hieraan worden afgemeten. Ruimtelijke ingrepen moeten vooraf worden getoetst op hun effect op het areaal, de samenhang en de kwaliteit van het NNN. Ingrepen die geen significant negatief effect op wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN hebben, kunnen in principe doorgang vinden. Als echter het tegenovergestelde geldt, hangt doorgang van de plannen onder meer af van het belang van de plannen en van de mogelijkheden voor mitigatie en compensatie. Hierbij geldt het 'Nee, tenzij-regime'. Per saldo dient de kwaliteit en/of kwantiteit van het NNN te verbeteren. Waar Natura 2000-gebieden met het NNN overlappen, blijft ook het NNN-regime gelden.

Soortbescherming

Voor dier- en plantensoorten zijn in de Ow een aantal verbodsbepalingen opgenomen, waarvan vooral artikel 5.1 lid 2 belangrijk is. Uit de Bal (Besluit activiteiten leefomgeving) zijn de volgende artikelen belangrijk in het kader van flora- en faunaonderzoek bij onder andere ruimtelijke ontwikkelingen: 11.37 (Europese vogelrichtlijn), 11.46 (Europese habitatrichtlijn), 11.54 (overige soorten) (tekstvak 1).

De verbodsbepalingen uit de artikelen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen uit de Ow kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van industriegebieden en het kappen van bomen. Ook bij het opstellen of herzien van bestemmingsplannen zijn de bepalingen uit de Ow van belang. In het kader van het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) dient bij het opstellen en herzien van bestemmingsplannen en bij (ruimtelijke) activiteiten een toetsing aan de Ow plaats te vinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- een inventarisatie van het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit;
- een inventarisatie en beoordeling van (significant) nadelige effecten als gevolg van de activiteit, op beschermde soorten die binnen het plangebied en/of binnen de invloedssfeer van de activiteit aanwezig zijn;

- indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

De Ow kent drie categorieën van beschermde soorten die ook terug te vinden zijn in de artikelen met verbodsbepalingen:

- alle vogels uit de Europese Vogelrichtlijn (11.37 Bal);
- alle soorten die in de Europese Habitatrichtlijn vermeld worden (11.46 Bal);
- overige soorten die alleen op nationaal niveau beschermd worden (11.54 Bal).

Provincies mogen afwijken van de lijst met “overige soorten” door vrijstelling te verlenen voor bepaalde soorten. Hierdoor kan deze lijst per provincie verschillen. Een overzicht van alle beschermde soorten is te vinden in bijlage 1 (Bal).

Soorten Europese Vogelrichtlijn en -Habitatrichtlijn

Wanneer één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 11.37 en/of artikel 11.46 uit de Bal overtreden worden door de voorgenomen activiteit, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Een ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen wordt voor soorten uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn alleen verleend wanneer voldaan wordt aan *elk* van de volgende voorwaarden:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- zij is nodig:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid; of
 - in het belang van een dwingende reden van groot openbaar belang; of
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Voor vogels kan echter geen beroep gedaan worden op belang “dwingende reden van groot openbaar belang”.

Wanneer overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden door het treffen van mitigerende maatregelen, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Wel kan in dergelijke gevallen toch ontheffing aangevraagd worden om de te treffen maatregelen goed te laten keuren. Indien het bevoegd gezag de maatregelen goedkeurt, wordt door hen een “positieve afwijzing” afgegeven.

Bij de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Ow zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevindingen uit de flora- en faunatoets vermeld en worden maatregelen beschreven die uitgevoerd zullen

worden om ervoor te zorgen dat de nadelige effecten op beschermde plant- en diersoorten in en binnen de invloedssfeer van de activiteit zoveel mogelijk voorkomen, dan wel beperkt worden.

Overige soorten

Voor de soorten uit deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 11.54 (Bal) mits een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit. Indien aantoonbaar gewerkt kan worden volgens een dergelijke gedragscode, hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 11.54 van de Bal.

Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtreding van verbodsbepalingen wel een ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffing kan voor deze soorten echter op grond van meer belangen verleend worden dan het geval is voor de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten.

Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermde) de (algemene) zorgplicht uit afdeling 1.3 van de Omgevingswet. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden. Naast de algemene zorgplicht is er ook de specifieke zorgplicht, deze wordt beschreven in artikel 11.6 van de Bal. De specifieke zorgplicht doet een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van een initiatiefnemer. De wetgever verwacht dat hij zelf snapt wat hij in bepaalde gevallen moet doen of laten.

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen Omgevingswet

Afdeling 11.2 Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

§ 11.2.2, Artikel 11.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: schadelijke handelingen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn;
- b. het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder a, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels;
- c. het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels als bedoeld onder a; of
- d. het opzettelijk storen van vogels als bedoeld onder a.

§ 11.2.3, Artikel 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
- b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
- c. c het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;
- d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
- e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

§ 11.2.4, Artikel 11.54 aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen)

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder a;
- b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
- c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder b.

4. Methode

De voorwaarden waaraan onderzoek moet voldoen, staan beschreven in de kennisdocumenten die in opdracht van de wetgever door BIJ12 opgesteld zijn en de inventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Onderzoeken die niet volgens deze voorwaarden uitgevoerd zijn, kunnen volgens het bevoegd gezag geen basis en onderbouwing vormen van ontheffingsaanvragen en aanvragen zullen om die reden afgewezen worden.

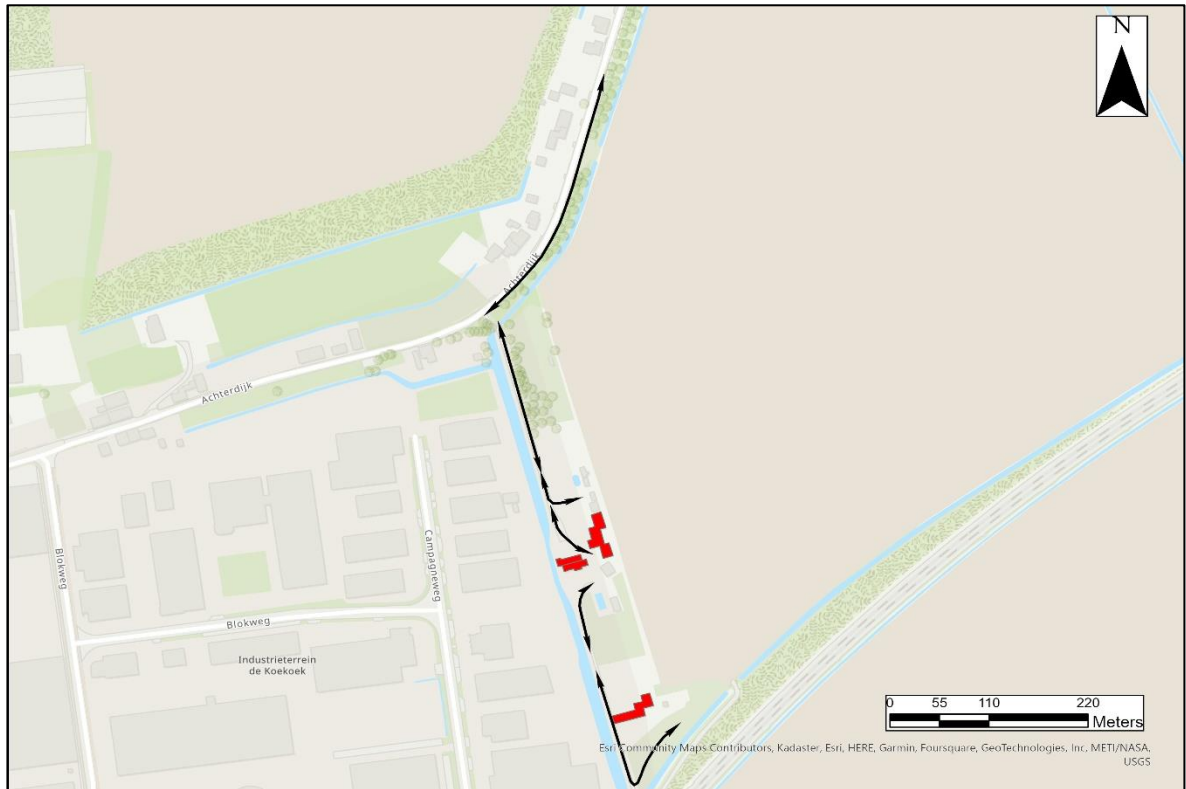
Het NWC is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens bovengenoemde kennisdocumenten en inventarisatieprotocollen (vleermuisprotocol 2021 & soorteninventarisatieprotocollen Netwerk Groen Bureaus).

Tabel 1: Datus en veldgegevens van de uitgevoerd veldbezoeken.

Datum	Start	Eind	T °C	Wind (BFT)	Bewolking	Soort
11-4-2023	15:45	17:00	13	4	3/8	Vogels
21-4-2023	09:30	11:10	10	3	3/8	Vogels
2-5-2023	19:45	22:45	8	1	0/8	Vogels
10-5-2023	07:00	08:30	13	1	8/8	Vogels
31-5-2023	21:00	00:15	17	4	3/8	Vogels & Vleermuizen
28-6-2023	21:00	00:30	18	2	8/8	Vogels & Vleermuizen
10-7-2023	20:30	22:30	22	1	1/8	Vogels & Zoogdieren
13-7-2023	02:30	05:30	13	2	0/8	Vleermuizen
26-7-2023	09:45	16:15	22	3	2/8	Vissen & Zoogdieren
24-8-2023	20:45	00:00	18	2	5/8	Vleermuizen
20-9-2023	19:45	22:15	19	2	2/8	Vleermuizen

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten worden sinds 2024 beschermd door de Omgevingswet (Ow) (bijlage 2). De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd op 31 mei, 28 juni, 13 juli, 24 augustus en 20 september, 2023 (tabel 1). Deze veldbezoeken zijn zo ingepland dat deze binnen de aangewezen periodes vielen, conform Vleermuisprotocol 2021. De vleermuisinventarisatie is uitgevoerd door gedurende de avond met meerdere werknemers een route te lopen met batdetectors door het plangebied heen, om zo zoveel mogelijk dekking te creëren (figuur 8). Er zijn voldoende werknemers ingezet om te allen tijde 75% van het gebied waar te nemen (figuur 7). Er is gebruikgemaakt van batloggers (Anabat Scout) met opneemfunctie. Alle data wordt opgeslagen in de database van NWC. Bij onzekerheden is naderhand d.m.v. deze opnames gecontroleerd of de waarnemingen juist zijn genoteerd. Ieder bezoek duurde volgens het Vleermuisprotocol 2021 minimaal twee uur.

Figuur 8: Plangebied met daarin opgenomen de looproutes die gelopen zijn tijdens de verschillende vleermuisbezoeken (zwart).

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens de veldbezoeken is beoordeeld of het plangebied geschikt leefgebied vormt voor strikt beschermde grondgebonden zoogdieren. Naast geschiktheid als leefgebied en de aanwezigheid van functionele leefomgeving, is gelet op het voorkomen van sporen van deze soorten (holen, geurmerken, vraatsporen, uitwerpselen en loopsporen). Tijdens dit aanvullend onderzoek op grondgebonden zoogdieren zijn op 28 juni 2023 vijf wildcamera's geplaatst in het plangebied (figuur 9). Op 24 augustus 2023 zijn de camera's uit het veld verwijderd. Deze wildcamera's hebben in de perioden 28-6-2023 t/m 24-8-2023 opnames gemaakt. De opnames zijn opgeslagen in de database van NWCAadvies. Tijdens het wisselen van de geheugenkaartjes van de camera's is er ook gelet op sporen en individuen in het plangebied.

Figuur 9: Locaties van de geplaatste wildcamera's binnen het plangebied.

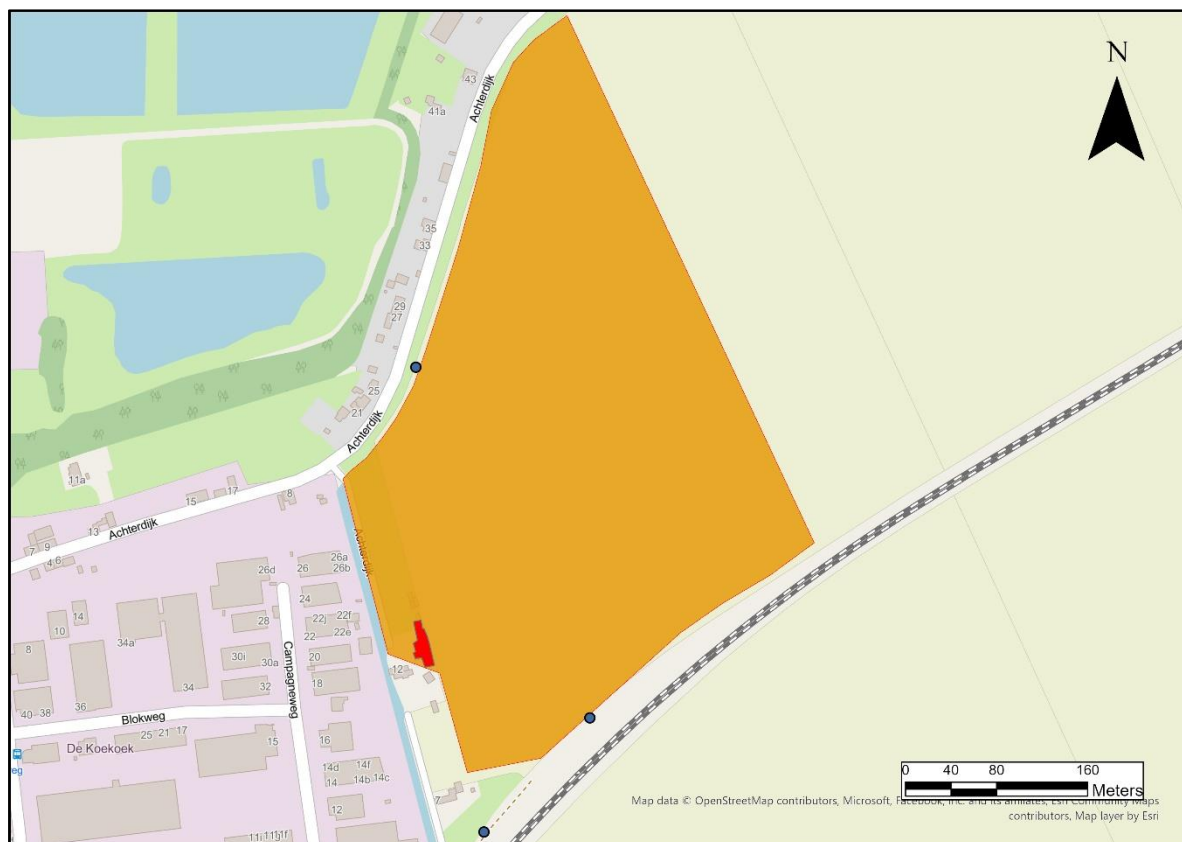
Vogels met vaste verblijfplaats

Vogels met een vaste verblijfplaats worden jaarrond beschermd door de Omgevingswet. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving. Voorbeelden van deze soorten zijn de Huismus (*Passer domesticus*), de Gierzwaluw (*Apus apus*), de Buizerd (*Buteo buteo*) en de Sperwer (*Accipiter nisus*). Op 11 april, 21 april, 2 mei, 10 mei, 31 mei, 28 juni en 10 juli, 2023 zijn er veldbezoeken uitgevoerd om te inventariseren op Steenuil, Kerkuil, Huismus, Gierzwaluw en Buizerd (tabel 1). Hierbij is d.m.v. zicht en gebruik van verrekijkers gedurende minimaal een uur lang naar deze soorten en sporen hiervan gezocht binnen het plangebied, waarbij gekeken is naar aanwezige individuen en nestindicaties. Er is geluisterd naar de roep van deze soorten en gekeken of er nestmateriaal verzameld werd. Ook gaten, losse dakpannen en zonnepanelen zijn in de gaten gehouden. De inventarisaties zijn op dezelfde wijze uitgevoerd als de vleermuisinventarisaties, door routes te lopen en een bedekking van 75% te behalen (figuur 8).

Vissen

Op 26 juli 2023 is er een aquatische bemonstering uitgevoerd in de sloot langs het plangebied (figuur 10). Hierbij is gebruik gemaakt van een standaard aquatisch net van RAVON. Over een lengte van 25 meter zijn er elke 5 meter monsters genomen. Het net is met een snelle steekbeweging het water ingebracht, waarna deze omhoog en teruggehaald is. Vangsten zijn gedetermineerd vanuit het net en waar nodig is er een cuvet gebruikt.

Gevangen organismen zijn vervolgens teruggeplaatst in het water op de plek waar deze gevangen zijn.

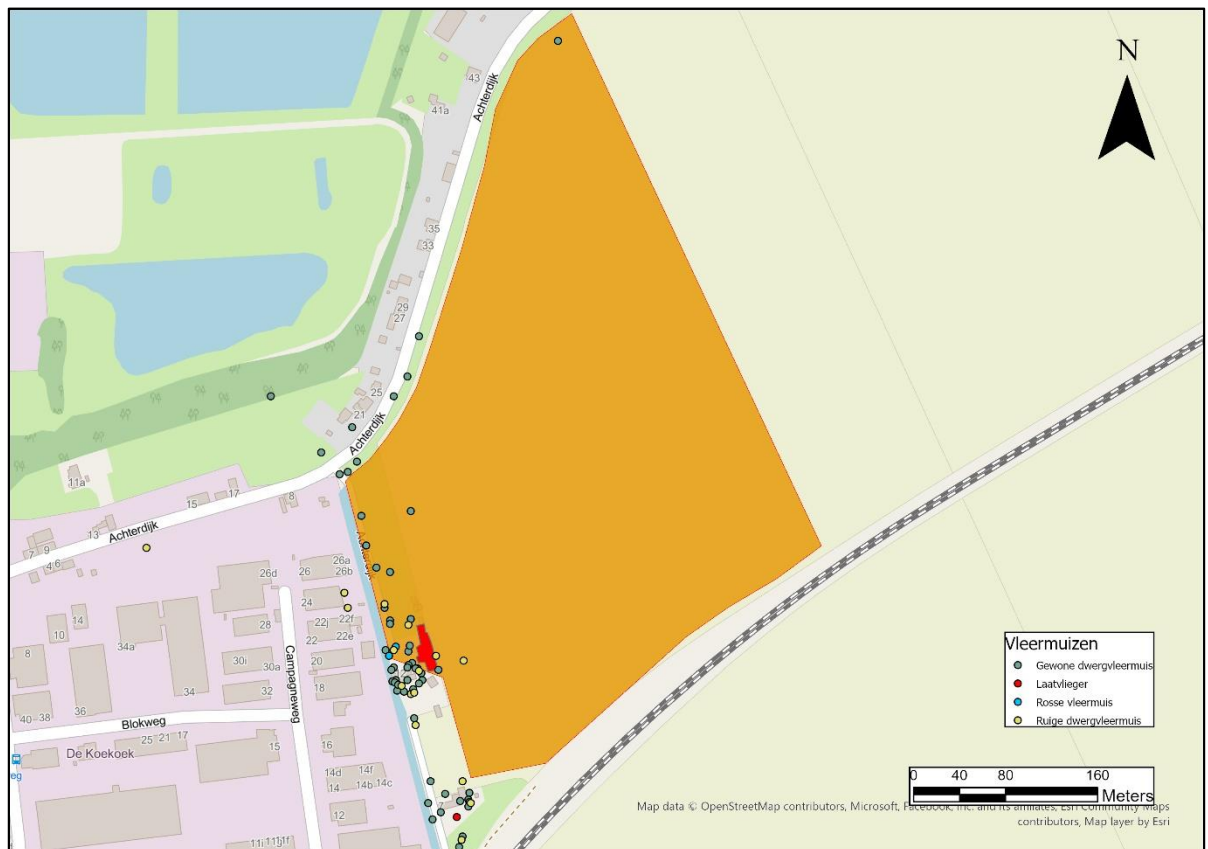

Figuur 10: Locaties van de bevissingen rondom het plangebied.

5. Resultaten

Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), de Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) waargenomen (figuur 11), verspreid over de verschillende waarnemingsmomenten vanaf 31 mei 2023 t/m 20 september 2023. Het gaat hierbij over foeragerende of langsvliegende dieren, één invlieger (De Langeweg 7) en één uitvlieger (De Langeweg 5A) (bijlage 3). Bij De Langeweg 5A is aan de zuidzijde van de woning een zonnesherm aanwezig. In dit zonnesherm is een verblijfplaats vastgesteld en zijn er regelmatig individuen waargenomen (bijlage 7). De bomenrij aan de Achterdijk is functioneel als essentiële vliegroute.

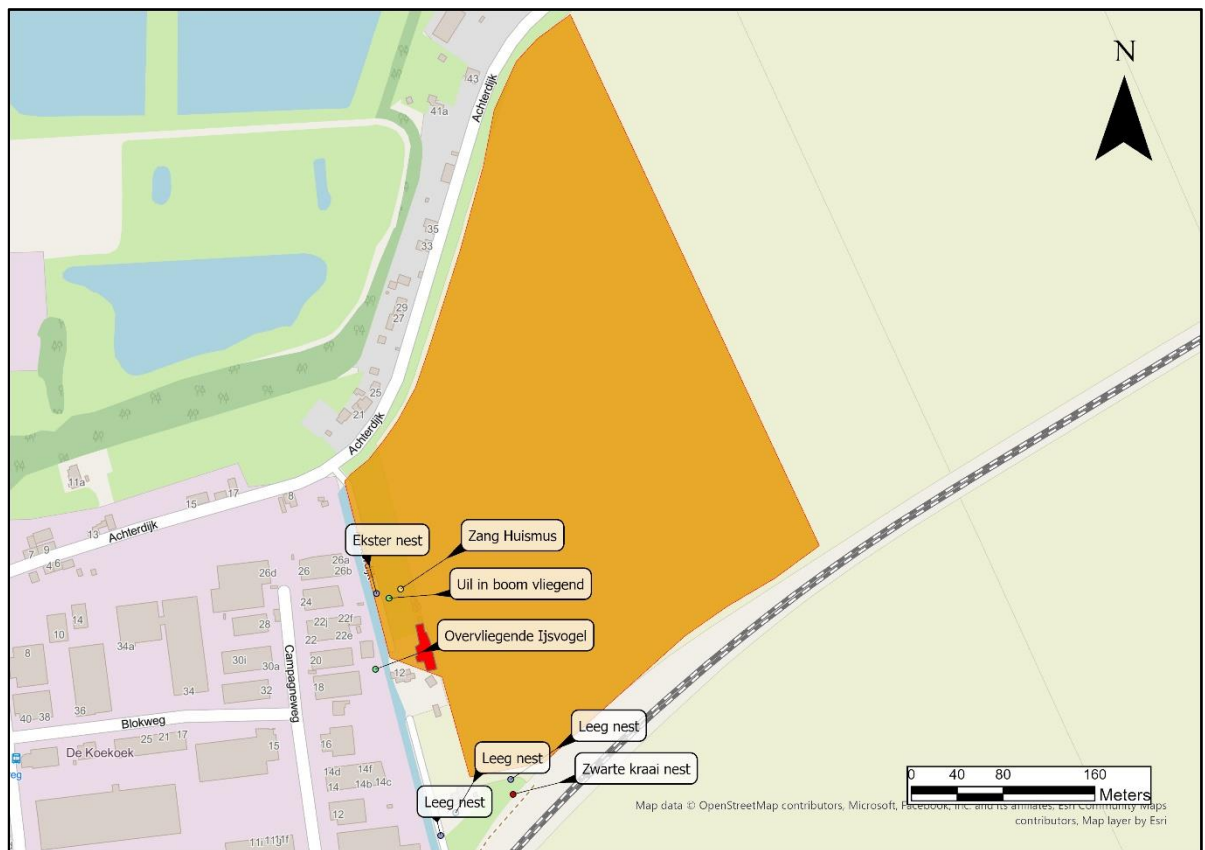
Figuur 11: Vleermuiswaarnemingen tijdens de periode 31-5-2023 t/m 20-9-2023. Waargenomen zijn de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) (groen), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) (rood), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) (blauw) en Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) (geel).

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens de perioden 28-6-2023 t/m 24-8-2023 zijn door de wildcamera's opnames gemaakt van de Huiskat (*Felis silvestris catus*), Huisspitsmuis (*Crocidura russula*), Bruine rat (*Rattus norvegicus*), Rosse woelmuis (*Myodes glareolus*), Egel (*Erinaceus europaeus*) en Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*) (bijlage 4). Buiten de camerabeelden zijn er geen waarnemingen ter plaatsen gedaan van grondgebonden zoogdieren.

Vogels met vaste verblijfplaats

Tijdens de veldbezoeken op 11 april, 21 april, 2 mei, 10 mei, 31 mei, 28 juni en 10 juli, 2023, zijn een aantal waarnemingen gedaan (bijlage 5). Gedurende deze veldbezoeken zijn de volgende soorten op zicht waargenomen; Ekster (*Pica pica*) (op nest), Uil spec. (*Strigiformes spec.*), IJsvogel (*Alcedo atthis*), Zwarte kraai (*Corvus corone*) (op nest) (figuur 12a). Ook zijn er op het moment van inventarisatie een aantal lege nesten waargenomen. Naast de waarnemingen op zicht zijn er een aantal waarnemingen op gehoord gedaan. Op geluid zijn de volgende soorten geïnventariseerd; Tjiftjaf (*Phylloscopus collybita*), Ekster, Kauw (*Corvus monedula*), Zwarte kraai, Cetti's zanger (*Cettia cetti*), Koolmees (*Parus major*), Putter (*Carduelis carduelis*) en Aalscholver (*Phalacrocorax carbo*). Deze waarnemingen zijn gedaan bij De Langeweg 7 (figuur 12b).

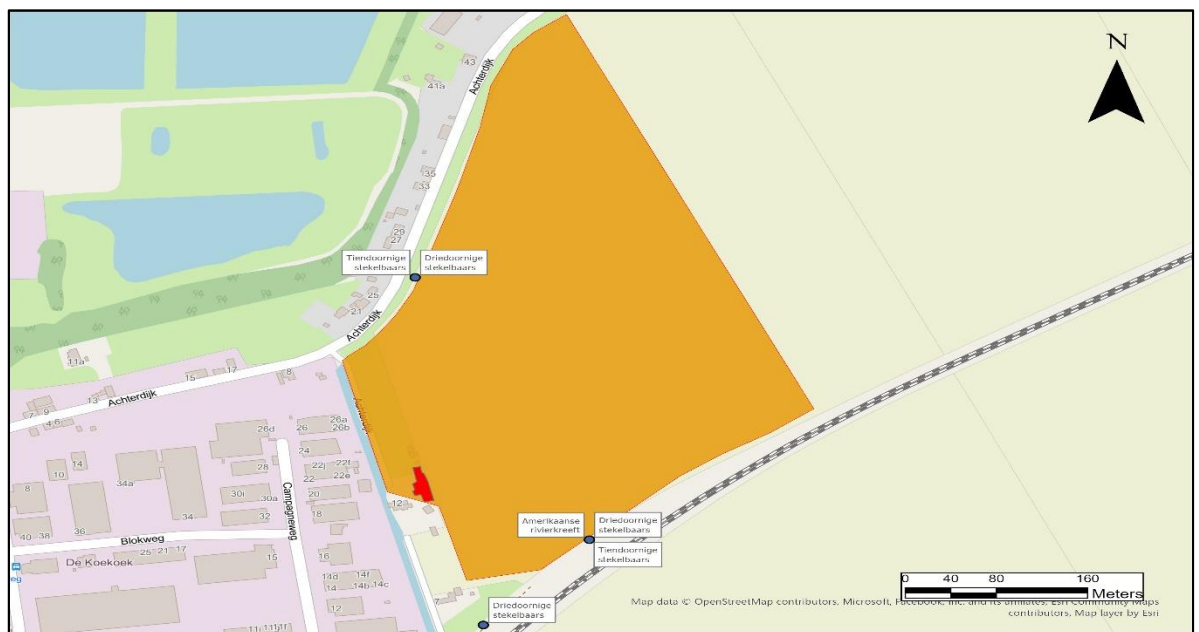
Figuur 12a: Vogelwaarnemingen ter plekke.

Figuur 12b: Soorten vogels waargenomen d.m.v. zang, bij De Langeweg 7.

Vissen

Tijdens het veldbezoek op 26 juli 2023 is er op de 3 locaties gevist naar aquatische fauna. Op deze locaties zijn de Driedoornige stekelbaars (*Gasterosteus aculeatus*), de Tiendoornige stekelbaars (*Pungitius pungitius*) en de Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*) gevangen (figuur 13 & bijlage 6).

Figuur 13: Locaties van de visvangsten tijdens het veldbezoek met gevangen soorten.

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

6.1 Effecten

Vleermuizen

Het deel van het plangebied waar de vier woningen staan wordt door vleermuizen voornamelijk gebruikt als foerageergebied. Het foerageergebied van de vleermuizen hier bestaat uit de volwassen bomen en het struweel hieromheen. De bomenrij langs de Achterdijk vormt een essentiële vliegroute voor vleermuizen (figuur 14). Bij het kappen van de bomen op het erf van Achterdijk 10 en het verwijderen van het struweel hier verdwijnt het foerageergebied van de vleermuizen. Er worden dan ook significant negatieve effecten verwacht op deze soortgroep door de voorgenomen werkzaamheden.

Figuur 14: Het foerageergebied, bestaande uit volwassen bomen (groen) en struweel (oranje/rood). In het noorden is de essentiële vliegroute weergegeven (rood).

Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied zijn er geen waarnemingen gedaan van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren. Voor de aangetroffen rode lijst-soorten (Huisspitsmuis, Rosse woelmuis, Egel en Bosmuis) geldt vrijstelling in alle provincies en is enkel de zorgplicht van kracht. Omdat de groenstrook waar de woningen zijn gebouwd wel geschikt is als verbindingszone en deze zal verdwijnen, worden er negatieve effecten verwacht op deze soortgroep.

Vogels met vaste verblijfplaats

Binnen het plangebied zijn een aantal nesten aangetroffen en is vastgesteld dat er minimaal twee in gebruik waren op het moment van inventariseren (Ekster en Zwarte kraai). Het is onduidelijk welke functie het gebied heeft voor de Uil. Wel is deze gezien neerstrijkend in een boom binnen het plangebied in. Bij de kap van de bomen worden de nesten verwoest en is er geen rustplaats meer voor de waargenomen Uil en andere vogels. Vogels met een vaste verblijfplaats (hoofdstuk 5, Vogels met vaste verblijfplaats) kunnen vervolgens geen gebruik meer maken van deze locatie. Hierdoor worden er nadelige effecten verwacht door de werkzaamheden op deze soortgroep.

Vissen

Bij compensatie van het oppervlak verloren watergang worden er geen negatieve effecten verwacht op deze soortgroep.

6.2 Verplichtingen

Vleermuizen

Voor deze soortgroep is géén ontheffing noodzakelijk. De waargenomen verblijfplaatsen bevinden zich niet in de woning Achterdijk 10. De bevindingen van deze verblijfplaatsen worden niet meer meegenomen, aangezien deze woningen (Langeweg 5a & 7) in het nieuwe plan blijven bestaan. Er zal eenzelfde oppervlak aan vegetatie van de juiste kwaliteit moeten worden aangebracht in de nabije omgeving. De bomenrij langs de Achterdijk is een essentiële vliegroute en mag niet worden aangetast. Daarnaast is altijd de zorgplicht van kracht (6.4 Zorgplicht).

Grondgebonden zoogdieren

Omdat voor de rode lijst-soorten die aangetroffen zijn een vrijstelling geldt is voor deze soortgroep enkel de zorgplicht van kracht.

Vogels met vaste verblijfplaats

Vogels met een vaste verblijfplaats en hun verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd. Omdat de werkzaamheden een negatief effect zullen gaan hebben op deze soortgroep is er ontheffing noodzakelijk. Compensatiemogelijkheden moeten worden besproken met een expert op het gebied van vogels. Daarnaast is altijd de zorgplicht en meldingsplicht van kracht. Voorafgaand aan de kap zal een check uitgevoerd moeten worden om er zeker van te zijn dat de bomen vrij gekapt mogen gaan worden en deze niet in gebruik zijn door vogels.

Vissen

Er geldt enkel de zorgplicht voor deze soortgroep.

6.3 Aanbevelingen

Het is noodzakelijk om mitigatie, compensatie of ontheffing aan te vragen voor dit project, aangezien er verblijfplaatsen en essentiële foerageergebieden zijn waargenomen voor de betreffende soortgroepen.

Aanbevelingen voor de verschillende soortgroepen kunnen worden gedaan wanneer de ontheffing wordt ingezet. In overleg met de opdrachtgever (gemeente Moerdijk) zal naar passende oplossingen gezocht worden.

6.4 Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermden) de zorgplicht. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden. Manieren om aan de zorgplicht te voldoen zijn bijvoorbeeld:

- Er wordt gelegenheid gegeven aan amfibieën en grondgebonden zoogdieren, die tijdens de werkzaamheden worden gevonden, te vluchten of zich te verplaatsen naar een schuilplaats buiten het bereik van de werkzaamheden. Dit gebeurt door onder andere vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken, steenhopen) gefaseerd te verwijderen;
- In verband met verstoring van aanwezige dieren worden de werkzaamheden zoveel mogelijk overdag uitgevoerd;
- In verband met verstoring van aanwezige dieren worden de werkzaamheden zoveel mogelijk buiten het broedseizoen (15 maart - 15 juli) uitgevoerd;
- In verband met verstoring van aanwezige dieren wordt er zo min mogelijk verlichting gebruikt, wordt er gebruik gemaakt van rode verlichting en zijn de lichtbronnen naar beneden gericht;
- Waar nodig kan er gebruik gemaakt worden van ecologische begeleiding tijdens de werkzaamheden voor bijvoorbeeld het herkennen van een beschermde plant, het aanwijzen van een exacte locatie van een nest, groei-, of rustplaats, het op juiste wijze plaatsen of verwijderen van amfibieschermen, nestkasten, etc.

Referenties

- Netwerk Groene Bureaus (2017). Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, p32
- Kennisdocument Buizerd, versie 1.0, BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0, BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Gierzwaluw, versie 2.0, BIJ12 juli 2023
- Kennisdocument Grote modderkruiper, versie 2.0, BIJ12 oktober 2021
- Kennisdocument Huismus, versie 2.1, BIJ12 februari 2023
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0, BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Steenuil, versie 1.0, BIJ12 juli 2017
- Vleermuisprotocol 2012 – Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
- NDFF – Verspreidingsatlas.nl
- Waarneming.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Beschermde soorten Omgevingswet

In het kader van de Omgevingswet worden **alle in Europa voorkomende en in het wild levende vogels beschermd** en onderstaande soorten uit overige soortgroepen:

Amfibieën

Alpenwatersalamander	Heikikker	Poelkikker
Bastaard kikker ¹	Kamsalamander	Rugstreeppad
Boomkikker	Kleine watersalamander ¹	Vinpootsalamander
Bruine kikker ¹	Knoflookpad	Vroedmeesterpad
Geelbuikvuurpad	Meerkikker ¹	Vuursalamander
Gewone pad ¹	Middelste groene kikker	

Dagvlinders

Aardbeivlinder	Grote vos	Spiegeldikkopje
Apollovlinder	Grote vuurvlinder	Tijmblauwtje
Bosparemoervlinder	Grote weerschijnvlinder	Veenbesblauwtje
Boszandoog	Iepenpage	Veenbesparemoervlinder
Bruin dikkopje	Kleine heivlinder	Veenhooibeestje
Bruine eikenpage	Kleine ijsvogelvlinder	Veldparemoervlinder
Donker pimperlblauwtje	Kommavlinder	Zilveren maan
Duinparemoervlinder	Moerasperelelmoervlinder	Zilverstreephooibeestje
Gentiaanblauwtje	Pimperlblauwtje	
Grote parelmoervlinder	Sleedoornpage	

Haften

Oeveraas

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	Vermiljoenkever
Gestreepte waterroofkever	Vliegend hert
Juchtleerkever	

Kreeftachtigen

Europese rivierkreeft

Landzoogdieren

Aardmuis ¹	Gewone zeehond	Rosse woelmuis ¹
Bever	Grote bosmuis	Steenmarter ⁵
Boommarter	Haas ⁷	Tweekleurige bosspitsmuis ⁴
Bosmuis ¹	Hamster	Veldmuis ¹
Bunzing ³	Hazelmuis	Veldspitsmuis
Damhert	Hermelijn ³	Vos ¹
Das	Huisspitsmuis ¹	Waterspitsmuis
Dwergmuis ¹	Konijn ⁷	Wezel ³
Dwergspitsmuis ¹	Lynx	Wilde kat

Edelhert	Molmuis	Wild zwijn ⁶
Eekhoorn	Noordse woelmuis	Woelrat ¹
Egel ¹	Ondergrondse woelmuis ⁴	Wolf
Eikelmuis	Otter	
Gewone bosspitsmuis ¹	Ree ¹	

Libellen

Beekrombout	Gevlekte Witsnuitlibel	Noordse winterjuffer
Bosbeekjuffer	Gewone Bronlibel	Oostelijke witsnuitlibel
Bronlibel	Groene glazenmaker	Rivierrombout
Donkere waterjuffer	Kempense heidelibel	Sierlijke witsnuitlibel
Gaffellibel	Mercuurwaterjuffer	Speerwaterjuffer
Gevlekte glanslibel	Hoogveenglanslibel	

Nachtvlinders

Teunisbloempijlstaart

Reptielen

Adder	Kemp's zeeschildpad	Ringslang
Dikkopschildpad	Lederschildpad	Soepschildpad
Gladde slang	Levendbarende hagedis	Zandhagedis
Hazelworm	Muurhagedis	

Sporenplanten

<u>Varens</u>	<u>Bladmossen</u>
Kleine vlotvaren	Geel schorpioenmos
Blaasvaren	Tonghaarmuts
Groensteel	
Schubvaren	

Vissen

Beekdonderpad	Gestippelde alver	Kwabaal
Beekprik	Grote modderkruiper	Steur
Elrits	Houting	

Weekdieren

Bataafse stroommossel	Platte schijfhoren
-----------------------	--------------------

Vaatplanten

Akkerboterbloem	Groenknolorchis	Pijlscheefkelk
Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Roggelelie
Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rood peperboompje
Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Rozenkransje
Berggamander	Honingorchis	Ruw parelzaad
Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Scherpkruid
Blauw guichelheil	Kalketrip	Schubzegge

Bokkenorchis	Karthuiszeranjer	Smalle raai
Bosboterbloem	Karwijselie	Spits Havikskruid
Bosdravik	Kleine ereprijs	Steenbraam
Brave hendrik	Kleine schorseneer	Stijve wolfsmelk
Brede wolfsmelk	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
Breed wollegras	Kluwenklokje	Tengere distel
Bruinrode wespenorchis	Knollathyrus	Tengere veldmuur
Dennenorchis	Knolspirea	Trosgamander
Dreps	Korensla	Veenbloembies
Drijvende waterweegbree	Kranskarwij	Vliegenorchis
Echte gamander	Kruipend moerasscherm	Vroege ereprijs
Gevlekt zonneroosje	Kruiptijm	Wilde averuit
Glad biggenkruid	Lange zonnedaauw	Wilde ridderspoor
Gladde zegge	Liggende raket	Wilde weit
Groen nachtorchis	Naaldenkervel	Zomerschroeforchis

Vleermuizen

Baardvleermuis	Grote hoefijzerneus	Mopsvleermuis
Bechsteins vleermuis	Grote rosse vleermuis	Noordse vleermuis
Bosvleermuis	Ingekorven vleermuis	Rosse vleermuis
Brandts vleermuis	Kleine dwergvleermuis	Ruige dwergvleermuis
Franjestaart	Kleine hoefijzerneus	Tweekleurige vleermuis
Gewone dwergvleermuis	Laatvlieger	Vale vleermuis
Gewone grootoorvleermuis	Meervleermuis	Watervleermuis
Grijze grootoorvleermuis		

Zeezoogdieren

Bruinvis	Gewone vinvis	Spitsdolfijn van gray
Bultrug	Griend	Tuimelaar
Butskop	Grijze dolfijn	Walrus
Dwergpotvis	Kleine zwaardwalvis	Witflankdolfijn
Dwergvinvis	Narwal	Witsnuitdolfijn
Gestreepte dolfijn	Noordse vinvis	Witte dolfijn
Gewone dolfijn	Orca	
Gewone spitsdolfijn	Potvis	

¹ Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies.

² Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies m.u.v. Flevoland.

³ Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies m.u.v. Gelderland, Noord-Holland, Zeeland, Overijssel en Noord-Brabant.

⁴ Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies m.u.v. Zuid-Holland.

⁵ Voor deze soort geldt enkel in Friesland een vrijstelling.

⁶ Voor deze soort geldt enkel in Noord-Brabant een vrijstelling.

⁷ Voor deze soort geldt enkel in Zeeland **geen** vrijstelling.

Bijlage 2: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Vleermuizen en hun leefgebied worden beschermd door de Omgevingswet moet worden of de ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Vleermuisverblijfplaatsen zijn op te delen in verschillende typen: winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkolonieperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paar-verblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waartussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de typen verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de wet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de wetgeving. Voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een langlopend onderzoek nodig (van april/mei t/m september/oktober) en zijn 4 tot 7 bezoeken nodig. Om onnodige vertraging te voorkomen, wordt daarom aangeraden om in de planning van de voorgenomen plannen rekening te houden met deze onderzoeksperiode.

Maatregelen ten behoeve van vleermuizen zijn nodig:

- indien sprake is van een verblijfplaats die van significant belang is of zou kunnen zijn en/of;
- indien vleermuizen aangetroffen zijn.

Er is sprake van een significant belangrijke verblijfplaats (ook wel vaste verblijfplaats genoemd, een verblijfplaats die van belang is voor een populatie) als:

- er sprake is van een kraamkolonie;
- er sprake is van een belangrijke overwinteringsplaats of paarplaats;
- er geen alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving beschikbaar zijn;
- de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) de soort in het geding is bij het verdwijnen van de verblijfplaats.

De te nemen maatregelen moeten ervoor zorgen dat verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming niet overtreden worden. Dit betekent dat er geen dieren gedood, verwond of actief verstoord mogen worden en dat in geval van significant belangrijke verblijfplaatsen deze behouden moeten blijven of anderszins op een goede manier vervangen dienen te worden. De functie die het leefgebied voor de betreffende populatie vervult, moet onverminderd blijven bestaan.

Om te voorkomen dat dieren gedood, verwond of actief verstoord worden, kunnen de volgende mitigerende maatregelen nodig zijn:

- niet slopen in de winterslaapperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);

- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object. Zijn deze wel aanwezig dan geldt dat gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn.

Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn kan een ontheffing aangevraagd worden bij de provincie waarin de ingreep plaatsvindt. Een afwijzingsbrief, die stelt dat geen ontheffing nodig is, 'omdat als de voorgestelde maatregelen genomen worden er immers geen verboden overtreden worden' geldt als goedkeuring van de voorgestelde maatregelen. Zijn de maatregelen niet voldoende, dan moeten deze aangepast worden. Als dat niet mogelijk is of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verstrekt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen ook uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Bijlage 3: Vleermuiswaarnemingen

Datum	Soort	RDx	RDy	Waarneming
31-5-2023	Gewone dwergvleermuis	101618	407044	Foeragerend
31-5-2023	Gewone dwergvleermuis	101618	407044	Foeragerend
31-5-2023	Gewone dwergvleermuis	101607	407019	Uitvliegend, huisnr. 5A
31-5-2023	Ruige dwergvleermuis	101627	407027	Foeragerend
31-5-2023	Gewone dwergvleermuis	101626	407029	Foeragerend
31-5-2023	Gewone dwergvleermuis	101644	407028	Passerend
31-5-2023	Gewone dwergvleermuis	101629	407025	Passerend
31-5-2023	Gewone dwergvleermuis	101621	407034	Foeragerend
31-5-2023	Gewone dwergvleermuis	101637	406931	Foeragerend
31-5-2023	Gewone dwergvleermuis	101671	406921	Foeragerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101604	407018	Passerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101614	407009	Foeragerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101630	407019	Passerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101617	407030	Foeragerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101624	407029	Foeragerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101605	407030	Passerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101603	407028	Passerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101603	407028	Passerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101606	407017	Passerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101606	407017	Passerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101602	407113	Foeragerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101748	407575	Passerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101627	407318	Passerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101617	407283	Foeragerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101605	407266	Passerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101573	407209	Foeragerend
28-6-2023	Gewone dwergvleermuis	101542	407217	Foeragerend
13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101670	406915	Foeragerend
13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101663	406914	Invliegend, Huisnr. 7
13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101665	406883	Foeragerend
13-7-2023	Ruige dwergvleermuis	101664	406880	Foeragerend

13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101662	406874	Foeragerend
13-7-2023	Ruige dwergvleermuis	101612	407014	Foeragerend
13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101620	407166	Foeragerend
13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101608	407010	Passerend
13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101609	407015	Passerend
13-7-2023	Ruige dwergvleermuis	101618	407067	Foeragerend
13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101619	407049	Foeragerend
13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101620	407072	Foeragerend
13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101642	407040	Passerend
13-7-2023	Ruige dwergvleermuis	101642	407040	Passerend
13-7-2023	Gewone dwergvleermuis	101618	407032	Foeragerend
24-8-2023	Gewone dwergvleermuis	101602	407071	Passerend
24-8-2023	Gewone dwergvleermuis	101597	407082	Foeragerend
24-8-2023	Ruige dwergvleermuis	101666	407036	Foeragerend
24-8-2023	Gewone dwergvleermuis	101617	407030	Foeragerend
24-8-2023	Gewone dwergvleermuis	101635	406912	Foeragerend
24-8-2023	Gewone dwergvleermuis	101646	406904	Foeragerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101498	407266	Foeragerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101569	407239	Passerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101565	407200	Foeragerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101581	407136	Foeragerend
20-9-2023	Ruige dwergvleermuis	101562	407095	Passerend
20-9-2023	Ruige dwergvleermuis	101565	407082	Passerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101602	407068	Foeragerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101590	407117	Passerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101577	407162	Foeragerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101558	407198	Sociale geluiden
20-9-2023	Ruige dwergvleermuis	101390	407134	Passerend
20-9-2023	Ruige dwergvleermuis	101597	407085	Passerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101598	407045	Foeragerend
20-9-2023	Rosse vleermuis	101601	407040	Passerend
20-9-2023	Ruige dwergvleermuis	101605	407045	Foeragerend
20-9-2023	Rosse vleermuis	101607	407048	Passerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101617	407019	Uitvliegend, huisnr. 5A

20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101622	407011	Passerend
20-9-2023	Ruige dwergvleermuis	101620	407007	Passerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101627	407016	Foeragerend
20-9-2023	Ruige dwergvleermuis	101623	407008	Passerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101623	406986	Foeragerend
20-9-2023	Ruige dwergvleermuis	101624	406980	Passerend
20-9-2023	Ruige dwergvleermuis	101665	406931	Sociale geluiden
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101650	406920	Foeragerend
20-9-2023	Ruige dwergvleermuis	101672	406912	Foeragerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101671	406913	Passerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101670	406909	Foeragerend
20-9-2023	Laatvlieger	101660	406900	Passerend
20-9-2023	Gewone dwergvleermuis	101639	406898	Foeragerend

Bijlage 4: Zoogdierwaarnemingen

Datum	Soort	Camera
27-6-2023	Huisspitsmuis	Cam19
27-6-2023	Rosse woelmuis	Cam19
28-6-2023	Huiskat	Cam8
28-6-2023	Huisspitsmuis	Cam19
28-6-2023	Huisspitsmuis	Cam19
28-6-2023	Rosse woelmuis	Cam19
29-6-2023	Huiskat	Cam8
29-6-2023	Rosse woelmuis	Cam19
29-6-2023	Huisspitsmuis	Cam19
29-6-2023	Huiskat	Cam33
29-6-2023	Egel	Cam33
29-6-2023	Rosse woelmuis	Cam19
29-6-2023	Huisspitsmuis	Cam19
29-6-2023	Bosmuis	Cam19
30-6-2023	Rosse woelmuis	Cam19
30-6-2023	Huisspitsmuis	Cam19
30-6-2023	Huisspitsmuis ♀	Cam19
30-6-2023	Huisspitsmuis	Cam19
30-6-2023	Rosse woelmuis	Cam19
1-7-2023	Huisspitsmuis	Cam2
1-7-2023	Rosse woelmuis	Cam19
1-7-2023	Rosse woelmuis	Cam19
1-7-2023	Huisspitsmuis	Cam19
2-7-2023	Rosse woelmuis	Cam19
2-7-2023	Egel	Cam33
2-7-2023	Huisspitsmuis	Cam19
2-7-2023	Rosse woelmuis	Cam19
3-7-2023	Rosse woelmuis	Cam19
3-7-2023	Huisspitsmuis	Cam19
4-7-2023	Huisspitsmuis ♀	Cam19
4-7-2023	Rosse woelmuis	Cam19

5-7-2023	Huiskat	Cam8
8-7-2023	Bruine rat	Cam2
9-7-2023	Huiskat	Cam8
10-7-2023	Bruine rat	Cam2
10-7-2023	Huiskat	Cam33
11-7-2023	Huisspitsmuis	Cam9
12-7-2023	Huisspitsmuis	Cam9
12-7-2023	huiskat	Cam33
14-7-2023	Huisspitsmuis	Cam9
14-7-2023	Huisspitsmuis	Cam9
16-7-2023	Huisspitsmuis	Cam9
17-7-2023	Huisspitsmuis	Cam9
25-7-2023	Huiskat	Cam33
27-7-2023	Huisspitsmuis	Cam19
28-7-2023	Huisspitsmuis	Cam19
28-7-2023	Bosmuis	Cam19
28-7-2023	Rosse woelmuis	Cam19
29-7-2023	Huisspitsmuis	Cam19
29-7-2023	Rosse woelmuis	Cam19
30-7-2023	Huisspitsmuis	Cam19
1-8-2023	Huisspitsmuis	Cam19
8-8-2023	Huiskat	Cam2
20-8-2023	Egel	Cam2

Bijlage 5: Vogelwaarnemingen

Datum	Soort	RDx	RDy	Waarneming
11-4-2023	Onbekend	101647	406883	Leeg nest
11-4-2023	Onbekend	101708	406932	Leeg nest
11-4-2023	Onbekend	101660	406903	Leeg nest
11-4-2023	Onbekend	101660	406903	Leeg nest
11-4-2023	Ekster	101591	407094	Ekster nest
11-4-2023	Onbekend	101591	407094	Leeg nest
21-4-2023	Huismus	101612	407098	Zang Huismus
21-4-2023	Ijsvogel	101590	407028	Overvliegende Ijsvogel
2-5-2023	Zwarte kraai	101710	406919	Zwarte kraai nest
31-5-2023	Uil spec.	101602	407090	Uil in boom vliegend

Tabel 4: Vogelwaarnemingen via wildcamera's

Datum	Soort	Camera
29-6-2023	Ekster	Cam8
29-6-2023	Zwarte kraai	Cam8
29-6-2023	Ekster	Cam33
30-6-2023	Zwarte kraai	Cam8
30-6-2023	Ekster	Cam33
1-7-2023	Ekster	Cam8
2-7-2023	Merel ♂	Cam2
2-7-2023	Ekster	Cam8
3-7-2023	Merel ♂	Cam2
3-7-2023	Heggenus	Cam2
3-7-2023	Roodborst	Cam2
4-7-2023	Heggenus	Cam2

4-7-2023	Ekster	Cam8
4-7-2023	Merel	Cam33
4-7-2023	Heggemus	Cam33
5-7-2023	Heggemus	Cam2
5-7-2023	Winterkoning	Cam2
5-7-2023	Roodborst	Cam2
5-7-2023	Merel ♂	Cam2
5-7-2023	Ekster	Cam8
5-7-2023	Merel ♀	Cam33
5-7-2023	Ekster	Cam33
6-7-2023	Merel ♂	Cam8
6-7-2023	Heggemus	Cam33
7-7-2023	Merel ♂	Cam8
7-7-2023	Ekster	Cam8
8-7-2023	Zanglijster	Cam8
8-7-2023	Merel ♂	Cam8
8-7-2023	Vink ♂	Cam8
8-7-2023	Vink ♀	Cam8
8-7-2023	Ekster	Cam8
9-7-2023	Tijftjaf	Cam8
9-7-2023	Merel ♂	Cam8
9-7-2023	Ekster	Cam8
9-7-2023	Merel ♀	Cam8
9-7-2023	Fazant ♂	Cam8
10-7-2023	Merel ♂	Cam8
10-7-2023	Ekster	Cam8
11-7-2023	Ekster	Cam8
12-7-2023	Ekster	Cam8
12-7-2023	Houtduif	Cam8
13-7-2023	Ekster	Cam8
13-7-2023	Fazant ♂	Cam8
14-7-2023	Ekster	Cam8
14-7-2023	Houtduif	Cam8
14-7-2023	Zwarte kraai	Cam8

15-7-2023	Ekster	Cam8
15-7-2023	Houtduif	Cam8
26-7-2023	Houtduif	Cam2
26-7-2023	Merel ♀	Cam2
26-7-2023	Vink	Cam2
26-7-2023	Ekster	Cam8
27-7-2023	Houtduif	Cam2
28-7-2023	Houtduif	Cam2
28-7-2023	Merel ♀	Cam2
28-7-2023	Ekster	Cam8
28-7-2023	Houtduif	Cam8
29-7-2023	Houtduif	Cam2
29-7-2023	Ekster	Cam8
31-7-2023	Houtduif	Cam2
1-8-2023	Merel ♀	Cam2
1-8-2023	Zanglijster	Cam2
1-8-2023	Houtduif	Cam2
1-8-2023	Ekster	Cam8
2-8-2023	Houtduif	Cam2
2-8-2023	Merel	Cam2
2-8-2023	Ekster	Cam8
3-8-2023	Merel ♀	Cam2
3-8-2023	Zanglijster	Cam2
3-8-2023	Houtduif	Cam2
4-8-2023	Houtduif	Cam2
5-8-2023	Merel	Cam2
5-8-2023	Houtduif	Cam2
5-8-2023	Ekster	Cam8
6-8-2023	Houtduif	Cam2
6-8-2023	Ekster	Cam8
7-8-2023	Heggemus	Cam2
7-8-2023	Merel	Cam2
8-8-2023	Ekster	Cam8
9-8-2023	Kauw	Cam8

10-8-2023	Houtduif	Cam2
10-8-2023	Merel	Cam2
10-8-2023	Kauw	Cam8
10-8-2023	Ekster	Cam8
10-8-2023	Zwarte kraai	Cam8
12-8-2023	Merel	Cam2
12-8-2023	Houtduif	Cam2
13-8-2023	Merel	Cam2
14-8-2023	Houtduif	Cam2
14-8-2023	Merel	Cam2
17-8-2023	Merel	Cam2
19-8-2023	Merel	Cam2
20-8-2023	Heggemus	Cam2
20-8-2023	Houtduif	Cam2
21-8-2023	Roodborst	Cam2
22-8-2023	Merel ♂	Cam2
22-8-2023	Vink	Cam2
22-8-2023	Merel	Cam2

Bijlage 6: Viswaarnemingen

Datum	Soort	Aantal	RDx	RDy
26-7-2023	Driedoornige stekelbaars	200+	101780	406982
26-7-2023	Tiendornige stekelbaars	1	101780	406982
26-7-2023	Amerikaanse rivierkreeft	2	101780	406982
26-7-2023	Driedoornige stekelbaars	105	101627	407290
26-7-2023	Tiendornige stekelbaars	5	101627	407290
26-7-2023	Driedoornige stekelbaars	1	101687	406882

Bijlage 7: Gewone dwergvleermuis

Figuur 1: Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus), net uit het zonnescherm gevallen bij adres De Langeweg 5A, zuidzijde van de woning.